

Sygn. akt I ACa 350/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Halina Zarzeczna
Sędziowie:	SSA Agnieszka Sołtyka SSO del. Leon Miroszewski (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Emilia Startek

po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2017 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko J. B. i A. O.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanego A. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 30 grudnia 2016 roku, sygn. akt VI GC 147/16

uchyla zaskarżony wyrok w zakresie dotyczącym pozwanego A. O. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Leon Miroszewski Halina Zarzeczna Agnieszka Sołtyka

Sygnatura akt I ACa 350/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2016 roku Sąd Okręgowy w Koszalinie zasądził od pozwanych A. O. i J. B. na rzecz powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 221.179,33 złotych z odsetkami ustawowymi od kwot: 39.212,81 złotych od dnia 9 października 2012 roku do dnia zapłaty, 37.222,16 złotych od dnia 26 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, 97.710,36 złotych od dnia 5 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, 40.000,00 złotych od dnia 26 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałej części w stosunku do pozwanego A. O.; zasądził od pozwanego J. B. na rzecz powódki kwotę 15.258,40 złotych; zasądził od pozwanych J. B. i A. O. solidarnie

na rzecz powódki kwotę 19.104 złotych tytułem kosztów procesu; stwierdził, że wyrok w stosunku do pozwanego J. B. jest zaoczny; wyrokowi w stosunku do pozwanego J. B. nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrok ten zapadł po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o zasądzenie od pozwanych J. B. i A. O. solidarnie kwoty 237.711,61 złotych z ustawowymi odsetkami od kwot: 39.212,81 złotych od dnia 9 października 2012 roku do dnia zapłaty, 37.222,16 złotych od dnia 26 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, 97.710,36 złotych od dnia 5 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, 40.000 złotych od dnia 26 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, oraz o zasądzenie od pozwanych zwrotu kosztów procesu. Roszczenia powódka dochodziła od pozwanych jako członków zarządu spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, przeciwko której powódka uzyskała tytuły egzekucyjne, zaopatrzone w klauzulę wykonalności, wobec bezskuteczności egzekucji przeciwko tej spółce.

Ponieważ pozwany J. B. nie odbierał korespondencji sądowej, nie złożył w sprawie wyjaśnień i nie stawiał się na wyznaczoną rozprawę, Sąd Okręgowy uznał, że wobec tego pozwanego, który pełni funkcje prezesa zarządu (...) sp. z o.o., zachodzi podstawa do wydania wyroku zaocznego zgodnie z żądaniem pozwu i orzeczenia rygoru natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.

Pozwany A. O. wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że w okresie pełnienia przez niego funkcji w zarządzie (...) sp. z o.o., to jest do dnia 12.06.2013 roku, brak było podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, bowiem spółka ta na bieżąco realizowała swoje zobowiązania, a należności objęte wyrokami powoływanymi przez powoda nie były uiszczane dobrowolnie z tego względu, że były sporne. Podniósł również, że brak jest podstaw do dochodzenia przez powódkę należności w kwocie 18.529 zł z tytułu kosztów sądowych, w kwocie 156 zł z tytułu kosztów nadania klauzuli wykonalności wyrokom przeciwko spółce (...) sp. z o.o., a także w kwocie 4.881,28 złotych z tytułu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym, bowiem koszty te powstały po dacie odwołania tego pozwanego ze składu zarządu dłużnej spółki. Nadto podniósł zarzut nadużycia prawa przez powoda (art. 5 k.c.) wskazując, że roszczenie powódki wobec spółki (...) sp. z o.o. było sporne, zatem pozwany, jako członek jej zarządu, miał obowiązek wdania się w spór sądowy.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany A. O. był wpisany do rejestru w ramach wpisu (...) sp. z o.o. w K. jako prezes jednoosobowego zarządu spółki do dnia 26.09.2013 roku, a po tej dacie jako prezes zarządu figuruje J. B..

Dalej ustalił, że prawomocnym wyrokiem z dnia 29.07.2013 roku, w sprawie VIII GC 3094/12, opatrzonym klauzulą wykonalności w dniu 4.02.2014 roku, Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, VIII zasądził od spółki (...) sp. z o.o. w K. na rzecz powódki kwotę 40.000 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 9.10.2012 roku i kwotę 2.917 złotych tytułem kosztów procesu.

Co do egzekucji wszczętej na podstawie tego wyroku Sąd Okręgowy ustalił, że w jej toku komornik wyegzekwował od spółki (...) kwotę 787,19 złotych, a w pozostałym zakresie postępowanie umorzył, jako bezskuteczne i ustalił koszty postępowania na kwotę 295,91 złotych oraz koszty zastępstwa w egzekucji na kwotę 900 złotych, które poniósł wierzyciel i które nie zostały wyegzekwowane od dłużnika.

Następnie Sąd Okręgowy ustalił, że prawomocnym wyrokiem z dnia 10.01.2013 r. w sprawie VIII GC 1647/12 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie zasądził od spółki (...) sp. z o.o. w K. na rzecz powódki kwotę 40.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 26.06.2012 r. do dnia zapłaty i kwotę 2.917zł tytułem kosztów procesu, a wyrokiem z dnia 18.06.2013 r. w sprawie XXIII Ga 484/13 Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację spółki (...) sp. z o.o. w K. i zasądził od tej spółki na rzecz powoda kwotę 1.200 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu przed II instancją. Postanowieniem z dnia 26.06.2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie nadał klauzulę wykonalności wymienionym tytułom egzekucyjnym.

Podczas egzekucji prowadzonej na podstawie wymienionych tytułów komornik wyegzekwował od spółki (...) sp. o.o. należność w łącznej kwocie 2.777,84 zł, ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 902,54 zł i koszty

zastępstwa na kwotę 600 zł, które poniósł wierzyciel i które nie zostały wyegzekwowane od dłużnika. Postanowieniem z dnia 3.03.2015 r. Komornik umorzył w pozostałym zakresie egzekucję, jako bezskuteczną.

W sprawie kolejnego prawomocnego wyroku przeciwko spółce (...) sp. z o.o. w K. Sąd Okręgowy ustalił, że zapadł on w dniu 6.02.2014r. w Sądzie Okręgowym w Warszawie, w sprawie XX GC 23/13, a opatrzony został klauzulą wykonalności w dniu 3.04.2014r. Sąd Okręgowy w Warszawie, zasądził od wymienionej spółki na rzecz powódki kwotę 99.208,46 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 5.06.2012 r., kwotę 8.578 zł tytułem kosztów procesu oraz 66 zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego.

W toku egzekucji wszczętej przez powódkę na podstawie wymienionego wyżej tytułu komornik wyegzekwował od spółki (...) sp. o.o. należność w łącznej kwocie 1.498,10 zł, ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 339,38 zł oraz koszty zastępstwa w egzekucji na kwotę 900 zł, które poniósł wierzyciel i które nie zostały wyegzekwowane od dłużnika. Postanowieniem z dnia 3.03.2015 r. Komornik umorzył w pozostałym zakresie egzekucję, jako bezskuteczną.

Kolejnym prawomocnym wyrokiem, z dnia 14.10.2014 r. w sprawie VIII GC 2914/12, opatrzonym klauzulą wykonalności w dniu 2.02.2015 r., Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie zasądził od spółki (...) sp. z o.o. w K. na rzecz powódki kwotę 40.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 26.06.2012r., kwotę 2.917 zł tytułem kosztów procesu oraz 66 zł tytułem kosztów postępowania klauzulowego. Egzekucja prowadzona na podstawie powołanego tytułu została umorzona postanowieniem komornika sądowego z dnia 10.04.2015r., jako bezskuteczna. Komornik ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 43,45 zł i koszty zastępstwa w egzekucji na kwotę 900 zł, które poniósł wierzyciel i które nie zostały wyegzekwowane od dłużnika.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, że powódka wezwała pozwanych do dobrowolnej zapłaty, jednakże bezskutecznie.

Dokonując oceny prawnej Sąd Okręgowy uznał powództwo w stosunku do pozwanego A. O. za uzasadnione w przeważającej części. Stwierdził, że powódka powołanymi dokumentami wykazała podstawę roszczenia na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., w tym bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce (...) sp. o.o. w K., co zresztą nie były przez pozwanego kwestionowane. Wykazała także, że był członkiem zarządu wymienionej spółki w czasie istnienia jej zobowiązań wobec powódki.

Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z art. 299 § 2 k.s.h. członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa wyżej, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym samym czasie wydano postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy, albo wreszcie że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydania postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzenia układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu wierzyciel nie poniósł szkody.

Odnosząc się do zarzutu pozwanego, że w datach powstania zobowiązań ustalonych wymienionymi wyrokami spółka (...) sp. o.o. w K. nie znajdowała się w stanie niewypłacalności, na bieżąco płaciła swoje zobowiązania, a nie uiszczała powodowej spółce należności objętej wyrokami, bowiem należność ta miała charakter sporny, Sąd Rejonowy zauważył, że zgodnie z art. 6 k.c. obowiązek udowodnienia faktu spoczywa na stronie, która z faktu tego wyciąga korzystne dla siebie skutki prawne. Zatem to na pozwanym ciążył obowiązek udowodnienia, że zachodzą przesłanki egzoneracyjne wskazane w art. 299 § 2 k.s.h., zwalniające pozwanego od odpowiedzialności za zobowiązania spółki, która zarządzał. Zdaniem Sądu Okręgowego pozwany nie sprostał powyższemu obowiązkowi.

Sąd I instancji zauważył, że pozwany A. O. wniosł o dopuszczenie dowodu z wyroków i postanowień dołączonych do pozwu, a nadto z dokumentów znajdujących się w aktach rejestrowych spółki (...) Sp. z o.o. w K. prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Koszalinie Wydział KRS pod nr KRS (...), w tym sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności spółki za rok 2012 wraz z uchwałami (nr 1, 2, 3) o zatwierdzeniu sprawozdań (k. 552-567 akt rejestrowych) - w szczególności na okoliczność sytuacji finansowej spółki (...), braku podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, nadto protokołu Zgromadzenia Wspólników z dnia 12.06.2013 r. wraz z uchwałami, umowy sprzedaży

udziałów - w szczególności na okoliczność daty odwołania pozwanego A. O. z funkcji członka zarządu oraz sprzedaży udziałów, bilansu za rok 2012 – w szczególności na okoliczność sytuacji finansowej spółki (...) sp. z o.o. w 2012 r., braku podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Wniósł też o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka J. W. w szczególności na okoliczność bieżącego regulowania przez spółkę (...) jej wymagalnych zobowiązań oraz braku podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości; a także z przesłuchania tego pozwanego w charakterze strony w szczególności na okoliczność spornego między (...) sp. z o.o. w K. a powódką charakteru wierzytelności, których dotyczy niniejsze postępowanie, toczących się postępowań sądowych i daty ich zakończenia, sytuacji finansowej spółki (...) sp. z o.o. w K. w 2012 r., daty odwołania z funkcji członka zarządu, sprzedaży udziałów, braku podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Sąd Okręgowy zauważył także, że pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów, rachunkowości i księgowości celem ustalenia, czy w okresie sprawowania przez tego pozwanego funkcji w zarządzie spółki były podstawy do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, a w razie odpowiedzi pozytywnej - czy w przypadku terminowego zgłoszenia takiego wniosku powódka uzyskałaby zaspokojenie z majątku spółki, a jeżeli tak, to w jakim zakresie.

Odnosząc się do wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodów z dokumentów złożonych w aktach rejestrowych poprzez zwrócenie się przez Sąd Okręgowy do Sądu rejestrowego o nadesłanie akt rejestrowych spółki (...) Sp. z o.o. w K. celem załączenia do materiału dowodowego niniejszej sprawy i przeprowadzenia dowodu ze wskazanych wyżej dokumentów, Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zgodnie z § 166 ust. 3 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych akta rejestrowe nie mogą być wyносzone poza miejsce ich przechowywania, nadto nie zachodzą podstawy zwracania się przez Sąd orzekający do Sądu rejestrowego o nadesłanie dokumentów z akt rejestrowych, skoro zgodnie z art. 8 ustawy o KRS Rejestr jest jawny, każdy ma prawo dostępu do danych zawartych w Rejestrze za pośrednictwem Centralnej Informacji, jak też każdy ma prawo otrzymać, również drogą elektroniczną, poświadczony odpisy, wyciągi, zaświadczenia i informacje z Rejestru. Nie zachodziły zatem żadne przeszkody w przedłożeniu przez pozwanego odpisów dokumentów z akt rejestrowych, które uznawałby on za istotne dowody w sprawie.

Oddalając powyższe wnioski dotyczące dokumentów z akt rejestrowych dłużnej spółki Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany A. O. był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika - radcę prawnego.

Co do wnioskowanych zeznań świadka J. W. oraz przesłuchania pozwanego w charakterze strony Sąd Okręgowy stwierdził, że przeprowadzenie tych dowodów nie spowodowałoby ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art.217 k.p.c.), albowiem osobowe środki dowodowe nie pozwalają na poczynienie istotnych ustaleń w zakresie kondycji finansowej spółki kapitałowej, stanu jej majątku, obrotów, płatności, zobowiązań itp. - elementów funkcjonowania osoby prawnej. Jedynymi środkami służącymi ustaleniu tego typu okoliczności są dowody z dokumentów, w szczególności dokumentów księgowych.

W konsekwencji Sąd Okręgowy oddalił również wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego. Stwierdził, że opinia biegłego służy weryfikacji twierdzeń strony, a sporządzana jest w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania sądowego, natomiast w niniejszej sprawie jedynym materiałem, na którym mógłby oprzeć się biegły, był „bilans z uwzględnieniem bufora” złożony przez pozwanego przy odpowiedzi na pozew, przy czym nie sposób stwierdzić, przez kogo i kiedy bilans ten został sporządzony. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, na podstawie tego bilansu można jedynie stwierdzić, że prawdopodobnie zobowiązania spółki (...) nie przewyższają wysokości jej kapitału zakładowego, samo to jednak nie pozwala na ocenę, czy wymieniona spółka utrzymała płynność finansową, to jest czy regulowała swoje zobowiązania na bieżąco.

Odnosząc się do wyjaśnienia pełnomocnika pozwanego na rozprawie w dniu 16.12.2016r. (k-120-122), że pozwany nie ma dostępu do dokumentacji księgowej spółki (...), bowiem już w 2013r. zbył swoje udziały, a także odwołany został ze składu zarządu tej spółki, Sąd Okręgowy stwierdził, że stan ten nie zwalnia pozwanego z obowiązku wykazania dostępnymi środkami okoliczności zwalniających go z odpowiedzialności za zobowiązania tej spółki. Nie spełniało tego zdaniem Sądu Okręgowego oczekiwanie pozwanego, że w przypadku stawienia się pozwanego B. na rozprawę, pozwany ten wskaże miejsce przechowywania dokumentów finansowych spółki. Wniosek o zobowiązanie pozwanego B. do przedłożenia dokumentacji księgowej spółki za lata 2012-2013 Sąd Okręgowy oddalił, albowiem jego

uwzględnienie nie doprowadziłoby do uzyskania materiału dowodowego, a nadto wniosek ten był spóźniony, a jego uwzględnienie spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy (art. 217 § 2 k.p.c.). Sąd ten dodał, że niniejsza sprawa toczyła się od grudnia 2015 roku, a pozwanemu A. O. doręczono odpis pozwu w dniu 22.04.2016 roku, a więc od tego momentu mógł on zapoznać się z aktami sprawy, jak też podjąć zabiegi zmierzające do uzyskania, tak kontaktu z pozwanym B., jak i pozyskania dokumentów, które mogłyby stanowić dowody w sprawie. Jednocześnie z akt sprawy wynika, że pozwany B. nie odbiera w ogóle korespondencji sądowej (co spowodowało wydanie wobec niego wyroku zaocznego), a adres spółki (...) został z rejestru wykreślony. W związku z powyższym, zdaniem Sądu Okręgowego, oczekiwanie ze zgłaszaniem wniosków dowodowych na pojawienie się pozwanego B. na rozprawie stanowi ze strony pozwanego O. nieuzasadnioną zwłokę w wykonaniu obowiązków wynikających z art.6 k.c.

Co do zarzutu pozwanego A. O., że zarządzana przez niego spółka (...) nie płaciła powódce należności zasądzonych następnie przedłożonymi przez powódkę wyrokami sądowymi nie z powodu stanu niewypłacalności, a z uwagi na sporny charakter tych roszczeń, Sąd Okręgowy stwierdził, że powyższego twierdzenia pozwany ten również nie wykazał. W szczególności nie wniósł o zwrócenie się przez Sąd o akta postępowania, w których wyroki te zapadły. Tym samym i to twierdzenie pozwanego Sąd Okręgowy uznał za nieudowodnione.

W konsekwencji Sąd pierwszej instancji uznał, że co do zasady roszczenie powoda wobec pozwanego O. jest uzasadnione, natomiast nie zasługuje na uwzględnienie w pełnej wysokości. Uzasadnił, że dla oceny zakresu zasadności roszczenia powódki istotnym jest ustalenie daty, do której pozwany ten pełnił funkcje prezesa zarządu (...)

Przyjmując, że pozwany ten został wykreślony jako członek zarządu wymienionej spółki postanowieniem z dnia 26.09.2013 roku Sąd Okręgowy uznał, że roszczenia główne zasądzone od tej spółki wyrokami wydanymi przed tą datą, oraz co do roszczeń, które wówczas istniały objęte są odpowiedzialnością pozwanego O., na co wskazują daty początkowego biegu odsetek wskazane w poszczególnych wyrokach (5.06.2012r., 26.06.2012r., 9.10.2012r.). Zaliczył do nich roszczenia co do kwoty głównej i odsetek orzeczone w tych wyrokach, pomniejszonych o kwoty wyegzekwowane w toku egzekucji sądowej do wysokości 214.145,33 zł odsetkami ustawowymi, na którą to kwotę składają się kwoty: 39.212,81 zł z odsetkami od dnia 9.10.2012r. do dnia zapłaty, 37.222,16 zł z odsetkami od dnia 26.06.2012r. do dnia zapłaty, 97.710,36 zł z odsetkami od dnia 5.06.2012r. do dnia zapłaty, 40.000 zł z odsetkami od dnia 26.06.2012r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy uznał powództwo w stosunku do pozwanego A. O. za uzasadnione jedynie w niewielkim zakresie dochodzonej kwoty 22.292,40 złotych,, na którą składają się koszty procesu zasądzone tymi wyrokami w kwocie 18.529 zł, a także – zgodnie z wyjaśnieniem zawartym w piśmie powódki z dnia 28.11.2016 roku, koszty w postępowaniach klauzulowych i egzekucyjnych w sprawach: rozstrzygniętej wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 29.07.2013 roku, VIII GC 3094/12, któremu nadano klauzulę wykonalności w dniu 4.02.2014 roku, w wysokości 6 zł - tytułem kosztów klauzuli wykonalności, 36,11 zł - tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego, ustalonych przez komornika postanowieniem z dnia 3.03.2015 roku, Km 225/14, 900 złotych - tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym, przyznanych postanowieniem komornika z dnia 3.03.2015 roku, Km 225/14; rozstrzygniętej z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie, z dnia 18.06.2013 roku, XXIII Ga 484/13, któremu nadano klauzulę wykonalności w dniu 26.06.2013 roku oraz wyrokiem Sądu Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, z dnia 10.01.2013 roku, VIII GC 1647/12 opatrzonym klauzulą wykonalności w dniu 26.06.2013 roku, w wysokości 177,45 zł - tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego ustalonych przez komornika postanowieniem z dnia 3.03.2015 r., Km 772/13, 600 zł - tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym, przyznanych postanowieniem komornika z dnia 3.03.2015 r., Km 772/13; rozstrzygniętej wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6.02.2014 roku, XX GC 23/13, któremu nadano klauzulę wykonalności w dniu 3.04.2014 roku, w wysokości 66 zł - tytułem kosztów postępowania klauzulowego, 50,39 zł - tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego, ustalonych przez komornika postanowieniem z dnia 3.03.2015 r., Km 341/14, 900 zł - tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym, przyznanych postanowieniem komornika z dnia 3.03.2015 roku, Km 341/14; rozstrzygniętej wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, z dnia 14.10.2014 roku, VIII GC 2914/12, któremu nadano klauzulę wykonalności w dniu 2.02.2015 roku, w wysokości 66 zł - tytułem kosztów postępowania klauzulowego, 43,45 zł - tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego, ustalonych przez

komornika postanowieniem z dnia 10.04.2015 roku, Km 231/15, 900 zł - tytułem kosztów zastępstwa przyznanym postanowieniem komornika z dnia 10.04.2015 roku, Km 231/15. Sąd ten zwrócił uwagę, w odniesieniu do wszystkich kwot składających się na powyższe żądanie, że zobowiązania z tytułu kosztów procesu, postępowań klauzulowych i postępowań egzekucyjnych powstają i stają się wymagalne z datą uprawomocnienia się orzeczenia właściwego organu (sądu lub komornika) ustalającego tego koszty.

Skoro więc, jak stwierdził Sąd Okręgowy, pozwany A. O. był członkiem zarządu spółki (...) najdalej do dnia 26.09.2016 roku, to obciążają go jedynie te koszty postępowań, które powstały przed dniem wykreślenia go z rejestru wymienionej spółki, a więc kwoty: 2.917 zł tytułem kosztów procesu orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie w sprawie VIII GC 3094/12, z dnia 29.07.2013 roku (a dalsze koszty postępowania klauzulowego i egzekucyjnego powstały w datach przypadających po wykreśleniu pozwanego z KRS), 2.917 zł tytułem kosztów procesu orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 10.01.2013 roku, w sprawie VIII GC 1647/12, 1.200 zł tytułem kosztów procesu orzeczonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie, z dnia 18.06.2013 roku, XXIII Ga 484/13 (dalsze koszty postępowania klauzulowego i egzekucyjnego powstały w datach przypadających po wykreśleniu pozwanego z KRS - łącznie kwota 7.034 złotych).

Ponieważ pozostałe wyroki: Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie, z dnia 14.10.2014 roku, VIII GC 2914/12 i Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 14.10.2014 roku, VIII GC 2914/12, zapadły po dacie wykreślenia pozwanego O. z KRS, stąd zarówno koszty orzeczone w tych wyrokach, jak i koszty powstałe w wyniku wykonywania tych wyroków, zdaniem Sądu pierwszej instancji nie obciążają pozwanego.

Ostatecznie Sąd Okręgowy uznał, że na zobowiązania (...) sp. z o.o., za które odpowiada pozwany A. O. składają się kwoty: 214.145,33 złotych, 2 x 2.917 złotych i 1.200 złotych - łącznie 221.179,33 złotych, taką też kwotę zasądził od obu pozwanych solidarnie na rzecz powódki na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., z odsetkami ustawowymi od kwot i dat wynikających z wyroków zapadłych przeciwko spółce (...). W punkcie II wyroku Sąd oddalił wobec pozwanego A. O. powództwo dalej idące, w punkcie III zasądził od pozwanego J. B. kwotę 15.258,40 zł stanowiącą różnicę pomiędzy żądaniem powoda (236.437,73 złotych), a kwotą zasądzoną od pozwanego A. O. (221.179,33 złotych), to jest kwotę za którą pozwany ten odpowiada samodzielnie.

W sprawie kosztów procesu (punkt IV wyroku) Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zasądził je od pozwanych solidarnie na rzecz powódki w wysokości 19.104 złotych uznając, że w stosunku do pozwanego B. powódka wygrała proces w całości, a w stosunku do pozwanego O. uległa w nieznacznym stopniu (około 7%), stąd uzasadnionym było również obciążenie tego pozwanego obowiązkiem zwrotu powódce całości poniesionych przez nią kosztów procesu. Przyjął, że na te koszty składają się: opłata sądowa w kwocie 11.886 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości wynikającej z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.02.163.1348) tj. w kwocie wynosi 7.217 zł.

Ponieważ w stosunku do pozwanego J. B. wydany został wyrok zaoczny, skutkowało to nadaniem wyrokowi w stosunku do niego rygoru natychmiastowej wykonalności.

Od tego wyroku apelację wniósł pozwany A. O., zaskarżając wyrok w zakresie punktów I i IV w stosunku do tego pozwanego. Wyrokowi temu zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego, to jest:

1) naruszenie art. 6 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji oddalenie wszystkich wniosków dowodowych pozwanego, zamknięcie rozprawy na pierwszym terminie, mimo że nastąpiło to ze szkodą dla wyjaśnienia sprawy;

2) naruszenie art. 217 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c. poprzez błędne ich zastosowanie i w konsekwencji oddalenie wniosków dowodowych pozwanego w zakresie dowodów z dokumentów w postaci sprawozdania

finansowego oraz sprawozdania z działalności spółki za rok 2012 wraz z uchwałami nr 1, 2, 3 o zatwierdzeniu sprawozdań, protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) sp. z o.o. w K. z dnia 12.06.2013 roku wraz z uchwałami, umowy sprzedaży udziałów, dowodów z zeznań świadka J. W., przesłuchania pozwanego A. O., dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów, rachunkowości i księgowości, mimo że zostały one zawnioskowane na okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, nie były spóźnione i nie spowodowałyby zwłoki w rozpoznaniu sprawy, zostały skonstruowane w sposób prawidłowy;

3) naruszenie art. 208 § 1 pkt 5 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji niewydanie zarządzenia zobowiązującego pozwanego do przedłożenia zawnioskowanych dokumentów w sytuacji gdy Sąd Okręgowy uznał, że wskazywany przez pozwanego sposób ich dostarczenia (zwrócenie się do sądu rejestrowego) nie znajduje uzasadnienia;

4) naruszenie zasady równości stron w postępowaniu cywilnym poprzez niewydanie zarządzenia zobowiązującego pozwanego A. O. do przedłożenia wnioskowanych przez niego dokumentów, a wydanie zarządzenia zobowiązującego stronę powodową do złożenia pisemnych wyjaśnień;

5) naruszenie art. 224 § 1 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie i w konsekwencji zamknięcie rozprawy na pierwszym terminie, pomimo że okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy nie zostały wyjaśnione;

6) naruszenie art. 225 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieotwarcie rozprawy na nawo mimo zasadnego wniosku pozwanego w tym zakresie;

7) naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów, rachunkowości i księgowości, pomimo że rozstrzygnięcie sprawy wymagało posiadania wiadomości specjalnych;

8) naruszenie art. 229 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że datą, do której pozwany A. O. odpowiada za niespłacone zobowiązania spółki jest dzień wykreślenia go z rejestru spółki, podczas gdy fakt odwołania tego pozwanego z funkcji członka zarządu z dniem 12 czerwca 2013 roku został przyznany przez stronę powodową;

9) naruszenie art. 231 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że pozwany A. O. nie wykazał, że wierzytelności, których dotyczy niniejsze postępowanie, miały charakter sporny pomiędzy powodową spółką a (...) sp. z o.o. w K., podczas gdy wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych w sprawie faktów;

10) niewyjaśnienie przez Sad pierwszej instancji istoty sprawy i nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego, co w pełni uzasadnia zastosowanie przez sąd odwoławczy art. 386 § 4 k.p.c.;

11) naruszenie art. 100 k.p.c. poprzez błędne jego zastosowanie i w konsekwencji bezpodstawne odstępianie od zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów;

- naruszenie prawa materialnego, to jest:

1) art. 299 § 2 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji wydanie wyroku w stosunku do pozwanego A. O. zasądającego roszczenie, pomimo że w sprawie zaistniały przesłanki zwalniające tego pozwanego z odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...) sp. z o.o. w K.;

2) art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., w zw. z art. 299 k.s.h., poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe oznaczenie daty początkowej naliczania odsetek.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany A. O. wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części, to jest punktów I i IV w stosunku do tego pozwanego w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za obie instancje.

W uzasadnieniu pozwany A. O. podniósł przede wszystkim fakty wnioskowania przez niego, już w odpowiedzi na pozew, dowodów obejmujących dokumenty, dowody ze źródeł osobowych, a także dowód z opinii biegłego. Wnioski te uzupełnił na pierwszej rozprawie, wnioskując także o wezwania pozwanego J. B. do przedłożenia dokumentacji księgowej spółki (...) sp. z o.o. w K. za lata 2012-2013. Zakwestionował oddalenie przez Sąd Okręgowy tych wniosków dowodowych wskazując na obowiązek dążenia do dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych i dociekania prawdy, czemu nie sprzeciwiając się zasady kontradyktoryjności, ani szybkości postępowania. Przez to - zdaniem apelującego – Sąd Okręgowy dokonał ustaleń niezgodnych z rzeczywistością.

Co do wnioskowania sięgnięcia do dowodów z dokumentów wskazanych w odpowiedzi na pozew poprzez zażądanie akt rejestrowych spółki (...) sp. z o.o. w K. apelujący zauważył, że uznanie za niedopuszczalne przekazanie tych akt z sądu rejestrowego nie uzasadniało oddalenia tych wniosków, skoro postanowienie dowodowe w zakresie wnioskowanych dokumentów mogło prowadzić do przyjęcia wybranego przez Sąd orzekający sposobu ich pozyskania, w tym zobowiązania strony do dostarczenia wnioskowanych dokumentów.

Apelujący zwrócił następnie uwagę na dysproporcję co do traktowania stron w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, w szczególności w aspekcie normy z art. 208 § 1 k.p.c., podnosząc fakt zaniechania wezwania pozwanego do przedstawienia wnioskowanych dowodów. Zakwestionował też przyjęcie, że realizacja wniosków dowodowych na pierwszej rozprawie, zmierzająca do ich pozyskania, również od drugiego pozwanego, doprowadziłaby do zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

Co do wniosków dotyczących zeznania świadka i przesłuchania pozwanego apelujący stwierdził, że nie można wypracować jednej ogólnej zasady w zakresie gradacji mocy dowodowej poszczególnych środków dowodowych, natomiast zawsze należy odnosić się do konkretnej sprawy, a przy tym strona nie może być ograniczana w swoich prawach procesowych, w tym w prawie do udowodnienia zgłaszanych twierdzeń.

Z kolei co do wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego apelujący podniósł oczywistość potrzeby zasięgnięcia w niniejszej sprawie wiadomości specjalnych, natomiast brak materiału dowodowego, którego można byłoby przedstawić do oceny biegłego z zakresu finansów, rachunkowości i księgowości wynikał z oddalenia przez Sąd pierwszej instancji wniosków dowodowych w zakresie dokumentów, które obrazowałyby sytuację majątkową spółki (...) sp. z o.o. w K..

Apelujący zakwestionował też oddalenie wniosku o zobowiązanie drugiego z pozwanych do przedłożenia dokumentacji księgowej za lata 2012-2013. Zaprzeczył przyjęciu, że wniosek ten nie doprowadziłby do pozyskania tej dokumentacji z uwagi na nieobieranie korespondencji przez tego pozwanego, bowiem Sąd Okręgowy nie ustalił przyczyn tego stanu rzeczy, nie można też zakładać, że stan ten nie uległ by zmianie. Zakwestionował także, że realizacja tego wniosku spowodowałaby zwłokę w rozpoznaniu sprawy. Powołał się w tym względzie na art. 217 § 1 k.p.c. pozwalający przytaczać okoliczności faktyczne i dowody aż do zamknięcia rozprawy, co było uzasadnione w sytuacji, gdy okoliczności sporne nie zostały wyjaśnione przed zamknięciem rozprawy, a stało się tak głównie z powodu oddalenia na pierwszej rozprawie wniosków dowodowych pozwanego A. O. zmierzających do ustalenia kondycji finansowej spółki (...) sp. z o.o. w K..

Co do samego zasądzenia apelujący zarzucił, że Sąd Okręgowy nieprawidłowo określił datę, do której pozwany A. O. odpowiada za niespłacone przez wymienioną spółkę zobowiązania. Powołując się na art. 229 k.p.c. apelujący zauważył, że powódka przyznała fakt pełnienia przez tego pozwanego funkcji w zarządzie dłużnej spółki do chwili jego odwołania uchwałą z dnia 30 czerwca 2013 roku, a więc nie było podstaw do przyjęcia, że datą graniczną co do jego odpowiedzialności jest data wykreślenia go z danych rejestrowych tej spółki. Tym samym zdaniem apelującego brak było podstaw do obciążenia go kosztami postępowania w kwotach: 2.917 złotych tytułem kosztów procesu orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie w sprawie VIII GC 3094/12 z dnia 29 lipca 2013 roku, 2.917 złotych orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 10 stycznia 2013 roku w sprawie VIII GC 1647/12 (I instancja) i 1.200 złotych tytułem kosztów procesu orzeczonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie XXIII Ga 484/13 z dnia 18 czerwca 2013 roku.

Apelujący podniósł, że wierzytelności zasądzone wyrokami powołanymi przez powódkę były sporne, co Sąd I instancji pominął a przy tym uznał za nieudowodnione. Zdaniem apelującego Sąd Okręgowy bezzasadnie oddalił wniosek o przesłuchanie pozwanego A. O., który został przedstawiony na okoliczność spornego charakteru wierzytelności, nadto wniosek o sporności wierzytelności zasądzonych powołanymi przez powódkę wyrokami można było wyprowadzić z faktu, że w żadnej z przytoczonych spraw nie został wydany wyrok zaoczny, a w jednym przypadku sprawę rozpoznawały sądy obu instancji. Nadto sporności nie zakwestionowała strona powodowa.

Dalej w uzasadnieniu apelacji pozwanego A. O. stwierdzono, że zamykając rozprawę na pierwszej rozprawie, bez przeprowadzenia wnioskowanych przez tego pozwanego wniosków dowodowych, Sąd I instancji nie tylko naruszył wskazane w apelacji przepisy k.p.c., ale też nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż nie uwzględnił i nie rozważył wszystkich zarzutów pozwanego złożonych przeciwko żądaniu pozwu oraz uniemożliwił pozwanemu wykazanie zasadności tych zarzutów, w szczególności odnoszących się do przesłanek z art. 299 § 2 k.s.h. Apelujący zwrócił uwagę, że swoje wnioski dowodowe złożył właśnie w celu wykazania istnienia tych przesłanek.

Apelujący odniósł się także do przyjęcia daty początkowej zasądzenia odsetek od kwot zasądzonych należności głównych podnosząc, że termin wymagalności roszczenia odszkodowawczego nie był oznaczony, ani nie wynikał z właściwości zobowiązania, toteż odsetki powinny być zasądzone od upływu terminu wynikającego z wezwania. W niniejszej sprawie powódka wezwała pozwanego A. O. do spełnienia świadczenia w dniu 21 września 2015 roku wyznaczając mu 3 dniowy termin do zapłaty, zaś wezwanie to zostało odebrane w dniu 30 września 2015 roku, nawet więc gdyby uznać, że powództwo jest zasadne, to odsetki za opóźnienie otworzyły swój bieg w dniu 4 października 2015 roku i powódka od tej daty mogłaby domagać się ich zasądzenia.

Na koniec apelujący A. O. zakwestionował obciążenie go całością kosztów powódki, podczas gdy należało dokonać ich stosunkowego rozdzielenia na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wniosła także powódka, zaskarżając ten wyrok w części oddalającej powództwo, a więc w punkcie II. Zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

1) art. 299 k.s.h. polegające na błędnej wykładni pojęcia szkody, w rozumieniu powołanych przepisów i uzależnienie zasądzenia od pozwanego A. O. części kosztów procesu, kosztów postępowania klauzulowego i egzekucyjnego od faktu ich powstania w czasie posiadania mandatu członka zarządu przez tego pozwanego, podczas gdy stanowią one świadczenie akcesoryjne do zobowiązania powstałego w czasie pełnienia przez pozwanego funkcji prezesa zarządu;

2) art. 299 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy koszty procesu, koszty postępowania klauzulowego i egzekucyjnego stanowią szkodę powódki oraz są nierozzerwalnie związane i wynikają z zobowiązań powstałych w czasie pełnienia przez pozwanego A. O. funkcji prezesa zarządu;

2. naruszenie przepisów postępowania w stopniu mającym wpływ na treść wyroku a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uchybienie zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego i w konsekwencji przyjęcie, że odsetki ustawowe od należności głównych zasądzonych od spółki (...) sp. z o.o. stanowią roszczenie akcesoryjne, natomiast takiego charakteru nie mają koszty procesu, koszty postępowania klauzulowego i egzekucyjnego w zakresie oddalonym przez Sąd I instancji, to jest w kwocie 15.258,40 złotych;

3. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji uznanie, że odsetki ustawowe od należności głównych zasądzanych od spółki (...) sp. z o.o. załączonymi do akt sprawy orzeczeniami stanowią roszczenie akcesoryjne, natomiast nie mają takiego charakteru koszty procesu, koszty postępowania klauzulowego i egzekucyjnego w łącznej kwocie 15.258,40 złotych.

Wskazując na powyższe podstawy powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II poprzez zasądzenie od pozwanego A. O. na rzecz powódki solidarnie z J. B. kwoty 15.258,40 złotych wraz z zasądzeniem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojej apelacji powódka podniosła między innymi, że w świetle art. 299 § 1 k.s.h. odpowiedzialnością z tego przepisu są objęte wszystkie zobowiązania z tytułu kosztów procesu, postępowania klauzulowego i egzekucyjnego, zwłaszcza że wierzyciel musi je ponieść aby uzyskać tytuł wykonawczy przeciwko spółce, a następnie dochodzić należności na drodze postępowania egzekucyjnego, by umożliwić mu, w wypadku bezskuteczności egzekucji, dochodzenie roszczenia, o którym mowa w powołanym przepisie. Wobec tego w pełni uzasadnione zdaniem powódki jest przyznanie powódce wszelkich kosztów, w tym kosztów procesu, postępowania klauzulowego i egzekucyjnego związanych z pierwotnym zobowiązaniem spółki (...) sp. z o.o., w kwocie 15.258,40 złotych. Na uzasadnienie powyższego powołała wskazane w uzasadnieniu apelacji orzeczenia Sądu Najwyższego. Stwierdziła, że pozwany A. O. jest wyłącznie odpowiedzialnym za powstanie tych należności, który negocjował nie tylko warunki umów będących podstawą roszczenia z art. 299 k.s.h., ale również podpisał je w imieniu spółki, w której zarządzie pełnił funkcję prezesa.

W odpowiedzi na apelację pozwanego A. O. powódka o jej oddalenie oraz zasądzenie od tego pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji. W uzasadnieniu przedstawiła aprobatę rozstrzygnięć Sądu I instancji w zakresie wniosków dowodowych tego pozwanego.

Odpowiadając na apelację powódki pozwany A. O. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniósł między innymi, że przesłankami odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. są: istnienie określonego zobowiązania spółki z o.o. w czasie, w którym dana osoba była członkiem jej zarządu, a więc niepowstałego później, oraz bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania przeciwko spółce, czy to w czasie pozostawania tej osoby w zarządzie, czy po jej odwołaniu z zarządu. Stwierdził, że osoba odwołana z zarządu nie ma już od tej chwili wpływu na prowadzenie spraw spółki i nie może jej reprezentować, co musi wyłączać jej odpowiedzialność za zobowiązania powstałe po jej odwołaniu, a więc także za zobowiązania z tytułu kosztów procesu, stanowiącego roszczenie odrębne, które powstaje z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia rozstrzygającego o tych kosztach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie powódka dochodziła odpowiedzialności pozwanych J. B. i A. O. za zobowiązania spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. Regulacja dotycząca tej odpowiedzialności zakłada – najogólniej rzecz ujmując - dwa możliwe obszary badania sądowego. Z punktu widzenia wierzyciela dochodzącego odpowiedzialności na podstawie powołanego przepisu – istnienia wierzytelności spółki w czasie, w którym pozwany członek zarządu pełnił funkcję piastuna tego organu oraz bezskuteczności egzekucji tych wierzytelności przeciwko spółce. Z punktu widzenia pozwanego członka zarządu – istnienia przesłanek wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., w oparciu o które pozwany może uwolnić się od odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. Zakres badania sądowego w wymienionych obszarach zależny jest – co oczywiste – od aktywności stron procesu prowadzonego w sprawie odpowiedzialności dochodzonej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., a więc ich twierdzeń i wskazań dowodowych. Należy dodać, że badanie w obu obszarach zwykle nie jest dokonywane jednocześnie, bowiem potrzeba badania, czy istnieją przesłanki uwalniające pozwanego członka zarządu od odpowiedzialności na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., zachodzi dopiero wówczas, gdy zostanie stwierdzone, że doszło do bezskuteczności egzekucji istniejących zobowiązań dłużnej spółki w stosunku do powoda.

Przechodząc w podanym kontekście do zarzutów apelacji pozwanego A. O. (w treści apelacji powoływano tylko pierwsze imię tego pozwanego), jako dalej idącej niż apelacja powódki, bowiem zawierającej wniosek o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w stosunku do tego pozwanego w całym zakresie zasądzenia od niego zapłaty na rzecz powódki, należy ocenić, po pierwsze, czy pozwany ten przedstawił twierdzenia i powołał dowody w celu wykazania przesłanek wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., czy dowody te, zakładając, że miały one prowadzić do

weryfikacji twierdzeń tego pozwanego, spełniały kryteria ich dopuszczenia i przeprowadzenia w świetle przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu dowodowym, a jeżeli tak, to w jakim zakresie, a nadto, czy postępowanie Sądu pierwszej instancji co do twierdzeń i dowodów wnioskowanych przez tego pozwanego, zakładając, że dotyczyły one wskazanego wyżej obszaru badania w świetle okoliczności wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., wypełniło obowiązek badania we wskazanym wyżej obszarze przesłanek z tego przepisu. Tym samym, czy spełniło wymóg zbadania istoty sprawy. Jest to o tyle istotne, że nierozpoznanie istoty sprawy najczęściej determinuje konieczność uchylecia wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zwłaszcza wówczas, gdy zaniechanie badania istoty sprawy skutkowałoby sytuacją, w której podjęcie się tego badania przez sąd odwoławczy sprowadzałoby w rzeczywistości postępowanie do jednej instancji, co nie jest dopuszczalne choćby w świetle art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle złożonych apelacji, zarówno pozwanego A. O., jak i powódki, nie budzi wątpliwości, że Sąd Okręgowy przeprowadził badanie sprawy w pierwszym z wymienionych wyżej obszarów - istnienia wiarygodności spółki w czasie, w którym pozwany A. O. był członkiem zarządu spółki (...) sp. z o.o. oraz bezskuteczności egzekucji tych wiarygodności przeciwko spółce. Niczego tu nie zmienia fakt kwestionowania rozstrzygnięcia zakresu odpowiedzialności tego pozwanego (w apelacji pozwanego A. O. zarzuty w tym zakresie zostały przedstawione przy ich oderwaniu od problemu badania przesłanek obrony tego pozwanego w oparciu o okoliczności z art. 299 § 2 k.s.h.).

Inaczej rzecz się ma z badaniem w zakresie ukierunkowanym stanowiskiem pozwanego J. O. przedstawionym już w odpowiedzi na pozew. Sąd Okręgowy w istocie tego badania zaniechał, bowiem o jego przeprowadzeniu nie może świadczyć dopuszczenie jedynie dowodu ze złożonego przez pozwanego A. O. w załączeniu do odpowiedzi na pozew bilansu spółki (...) sp. z o.o. za rok 2012 porównawczo z danymi na koniec 2011 roku. Dowód ten został następnie przez Sąd Okręgowy uznany za niewystarczający do ustalenia, czy spółka ta zachowała płynność finansową, a więc czy regulowała swoje zobowiązania na bieżąco (s. 5 uzasadnienia wyroku Sądu I instancji), co jest oceną prawidłową, jednak stwierdzić należy, że ów brak wynikł w sytuacji zaniechania przez Sąd Okręgowy czynności sądowych zmierzających do realizacji innych wniosków dowodowych pozwanego A. O., między innymi w celu skompletowania dokumentacji sprawozdawczej i księgowej, której wzmiankowany bilans byłby jednym z wielu elementów.

Owo zaniechanie przejawiało się już na etapie wstępnego badania sprawy i przygotowania pierwszej wyznaczonej rozprawy (będącej jednocześnie, jak się okazało, rozprawą ostateczną). W zarządzeniu Przewodniczącego o wyznaczeniu tej rozprawy, datowanym na dzień 10 listopada 2016 (k. 108v.), pozwany A. O. nie został wezwany do przedstawienia dowodów, które zawnioskował, a co do których Sąd Okręgowy następnie uznał, że ich zebranie nie może się odbyć w sposób wskazany przez tego pozwanego w odpowiedzi na pozew. Nie zostały też skierowane do tego pozwanego, w związku z jego twierdzeniami ukierunkowującymi jego obronę na wykazanie przesłanek uwalniających go od dochodzonej odpowiedzialności, wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h., ze wskazaniem w tym celu dowodów, żadne inne zarządzenia w ramach czynności Przewodniczącego w zakresie przygotowania rozprawy na podstawie art. 208 § 1 k.p.c.

Wskazany stan rzeczy jest o tyle niezrozumiały, wskazując na nieprawidłowe przygotowanie rozprawy, że w tej samej czynności wyznaczenia rozprawy zobowiązano pełnomocnika powódki „do złożenia w terminie 14 dni pisma procesowego, ze szczegółowym wskazaniem, jakich kwot powstałych w jakich postępowaniach domaga się tytułem zwrotu kosztów postępowania klauzulowego i egzekucyjnego. Powyższe może świadczyć o przyjęciu założenia niedopuszczalności lub nieprzydatności dowodów wnioskowanych przez pozwanego A. O., a co za tym idzie o potrzebie badania wyłącznie w kierunku ustalenia kwoty zobowiązania tego pozwanego wobec powódki na podstawie art. 299 § 1 k.s.h.

Sąd niewątpliwie kierował się w tym względzie dyrektywą szybkości postępowania (znalazło to wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, gdy Sąd pierwszej instancji podniósł kwestię możliwości powstania zwłoki w rozpoznaniu sprawy), jednakże dążenie do respektowania tej dyrektywy, jakkolwiek słuszne, nie może sprzeciwiać się potrzebie

wszechstronnego badania sprawy, zarówno co do twierdzeń i dowodów w celu wykazania dochodzonego roszczenia, jak i co do obrony pozwanego.

Co do tej powołanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku niedopuszczalności dowodów, które pozwany A. O. wskazał, jako znajdujących się w aktach rejestrowych spółki (...) sp. z o.o., Sąd I instancji powołał się na przepis § 166 ust. 3 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych. Sąd Okręgowy oczywiście ma rację, że przepis ten formułuje zakaz wynoszenia akt rejestrowych poza miejsce ich przechowywania, jednakże wyciągnął nieadekwatne konsekwencje z tego zakazu, obciążając nimi stronę procesu, bez poprzedzenia tego wezwaniem do odpowiednich czynności procesowych, właśnie po to, by zapewnić jego honorowanie. Norma powołana przez Sąd Okręgowy dotyczy urzędowania sądów i jest elementem określenia porządku czynności w sądach, porządku urzędowania organów sądów i wykonywania zadań sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych pełniących funkcje kierownicze, toku czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów, dopuszczalnych systemów i rozkładu czasu urzędowania, warunków i trybu udostępniania i przesyłania akt i dokumentów z akt oraz warunków udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach (art. 41 § 1 pkt 4 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych), nie formułuje więc obowiązków czy zakazów kierowanych do stron.

Tym samym o ile strony składają wnioski bądź podejmują czynności, które mogłyby prowadzić do naruszenia przepisów Regulaminu urzędowania sądów powszechnych we wskazanym wyżej zakresie, a więc także przepisu powołanego przez Sąd Okręgowy, to Przewodniczący winien był wydać odpowiednie zarządzenia, w tym kierowane do strony, pozwalające tych naruszeń uniknąć. Jak widać, powołana przez Sąd Okręgowy regulacja nie mogła sama w sobie stanowić podstawy do przyjęcia niedopuszczalności wniosków dowodowych pozwanego A. O. w zakresie dokumentów znajdujących się w aktach rejestrowych spółki (...) sp. z o.o., zwłaszcza że – jak sam ten Sąd stwierdził – nie zachodziły żadne przeszkody w złożeniu tych dokumentów przez samą stronę, czemu przecież ta strona się nie sprzeciwiała.

Sąd Okręgowy uznał też, że wnioskowane przez pozwanego A. O. zeznania świadka i przesłuchanie pozwanego nie spowodowałoby ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem osobowe środki dowodowe nie pozwalają na poczynienie istotnych ustaleń w zakresie kondycji finansowej spółki kapitałowej, stanu jej majątku, obrotów, płatności, zobowiązań i temu podobnych elementów funkcjonowania osoby prawnej, stwierdził też, że jedynymi środkami służącymi ustaleniu tych okoliczności są dowody z dokumentów, w szczególności dokumentów księgowych. Nie negując założenia Sądu Okręgowego, że dowody ze źródeł osobowych nie mogą być wyłącznymi w zakresie okoliczności, które bądź to z uwagi na ich specyfikę, bądź z uwagi na wymogi ustawowe w zakresie prowadzenia i gromadzenia niezbędnej dokumentacji, powinny być dowodzone dokumentami, należy stwierdzić, że dowody te mogły być jednak przydatne jako dowody uzupełniające, na przykład w celu wyjaśnienia tytułów operacji księgowych, które miałyby wpływ na ocenę w aspektach wskazanych przez Sąd Okręgowy. Rzecz w tym jednak, że dokumentacji tej, wbrew wnioskom dowodowym pozwanego A. O., Sąd Okręgowy nie zebrał, stąd ocena przewidywanej mocy dowodowej wnioskowanych przez tego pozwanego dowodów ze źródeł osobowych musi być uznana za co najmniej przedwczesną.

Niezależnie od tego należy zauważyć, że wnioskowane przesłuchanie pozwanego A. O. miało też służyć wykazaniu spornego charakteru wierzytelności stanowiących wskazane w pozwie zobowiązanie spółki (...) sp. z o.o., zaś przytoczenie okoliczności, których wykazaniu miał służyć dowód z zeznań świadka J. W. nie było wyczerpujące, bowiem dowód ten został zawnioskowany „na okoliczności wskazane w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew”. Co prawda ten sposób sformułowania wniosku dowodowego może być uznany za nieprecyzyjny, natomiast ta nieprecyzyjność nie powinna uzasadniać oddalenia wniosku, bez poprzedzającego tą sankcję wezwania do odpowiedniego sprecyzowania wniosku.

Podobnie należy ocenić oddalenie wniosku dowodowego dotyczącego dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów, rachunkowości i księgowości. Artykułowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak materiału, na którym biegły

mógłby oprzeć swoją opinię spowodowany był nie tym, że pozwany A. O., jako strona obciążona ciężarem dowodzenia, nie złożył, czy nie wnioskował, odpowiednich dowodów, lecz tym, że Sąd I instancji te wnioski oddalił.

Zebranie dokumentów wskazanych jako dowody w odpowiedzi na pozew, choćby poprzez zobowiązanie pozwanego A. O. do ich złożenia, najpewniej uzasadniałoby potrzebę wezwania biegłego zgodnie z wnioskiem tego pozwanego, ewentualnie po zobowiązaniu pozwanego do bliższego sprecyzowania tezy dowodowej tego wniosku. Tym samym nie spowodowałyby zwłoki w rozpoznaniu sprawy uwzględnienie wniosku pozwanego A. O., złożonego na rozprawie, o zobowiązanie drugiego pozwanego – aktualnego Prezesa Zarządu spółki (...) sp. z o.o., do złożenia dokumentacji księgowej tej spółki za lata 2012-2013. O ile natomiast doszłoby do przewidywanych słusznie przez Sąd Okręgowy trudności w doręczeniu temu pozwanemu wnioskowanego wezwania, to możliwe byłoby wydanie odpowiednich zarządzeń, w tym kierowanych do składającego wniosek, w celu umożliwienia dokonania takiego doręczenia, a w ostateczności wydanie postanowienia na podstawie art. 242 k.p.c.

Mając na uwadze powyższe, należało skonstatować, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, co polegało na tym, że nie przeprowadził postępowania w zakresie drugiego z podanych na wstępie niniejszych rozważań obszarów badania sprawy dotyczącej dochodzenia odpowiedzialności na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., a więc w zakresie przedstawionej przez pozwanego obrony przed roszczeniem dochodzonym przez powódkę, mimo przedstawienia przez tego pozwanego twierdzeń i wniosków dowodowych, uzasadniających i służących tej obronie.

Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy zawarte w art. 386 § 4 k.p.c. dotyczy nie tylko nierozpoznania istoty roszczenia będącego podstawą wystąpienia powoda do sądu, ale też istoty merytorycznych zarzutów pozwanego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 roku, II CKN 897/97). Będzie więc ono zachodzić wówczas, gdy sąd nie zbadał podstawy materialnej pozwu, jak też skierowanych do niego zarzutów merytorycznych i w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest przedmiotem sprawy. W niniejszej sprawie, mając na uwadze wskazane na wstępie dwa obszary badania sprawy dotyczącej odpowiedzialności dochodzonej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., doszło do nierozpoznania zarzutów pozwanego również w zakresie materialnej podstawy obrony pozwanego, wskazanej przez wymienienie przesłanek egzoneracyjnych w art. 299 § 2 k.s.h.

Sąd Okręgowy co prawda przedstawił ocenę odwołującą się do treści powołanego przepisu, jednakże ograniczył się do stwierdzenia, że przesłanki w nim wymienione nie zostały wykazane przez pozwanego A. O.. Jak już jednak była mowa, Sąd I instancji nie zbadał podnoszonych przez pozwanego okoliczności, co przejawiało się pominięciem niemal wszystkich wnioskowanych przez niego dowodów.

Powyższe, a także konieczność przeprowadzenia niemal wszystkich dowodów wnioskowanych przez pozwanego, oczywiście w odpowiedniej kolejności, uwzględniającej najpierw zebranie dokumentów, następnie przeprowadzenie dowodów ze źródeł osobowych, co może być uwarunkowane wykonaniem ewentualnego wezwania do uzupełnienia lub sprecyzowania tych wniosków dowodowych, wreszcie wezwanie biegłego, co również może być uwarunkowane wypełnieniem stosownych do okoliczności wymogów, w tym uiszczenia zaliczki lub zaliczek na wydatki związane z tym dowodem, uzasadnia, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie zasądzenia wskazanych w nim kwot od pozwanego A. O., co zostało orzeczone w punktach I i IV zaskarżonego wyroku.

Rozstrzygnięcie powyższe i jego przyczyny, czynią przedwczesnym ocenę zarzutów merytorycznych co do wielkości zasądzenia dokonanego w stosunku do pozwanego A. O., zarówno wskazanych w apelacji tego pozwanego, jak i w apelacji powódki. Jest tak również dlatego, że obrona pozwanego, o ile w ogóle okaże się skuteczna, może prowadzić zarówno do całkowitego, jak i do częściowego oddalenia powództwa, natomiast zakres tego oddalenia może być determinowany choćby stopniem możliwego zaspokojenia się powódki w hipotetycznym postępowaniu upadłościowym, gdyby było ono wszczęte w odpowiednim czasie (pozwany podniósł twierdzenia i dowody między innymi na okoliczność braku szkody w wypadku stwierdzenia, że nie złożył w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnej spółki). W związku z tym tylko ubocznie na tym etapie sprawy należy zauważyć, odnosząc się do twierdzeń uzasadniających wzmiankowane zarzuty, zawartych w obu apelacjach, że wykładnia art. 299 §1 k.s.h. co do zakresu odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania spółki,

powinna uwzględniać przede wszystkim funkcję ochronną praw wierzycieli, obejmującą także koszty ponoszone w celu najpierw uzyskania zasądzenia, a następnie egzekucji wierzytelności zasądzonych od spółki (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003 roku, IV CK 219/02). Niezależnie od tego powszechnie w orzecznictwie przyjmuje się, że odpowiedzialność, o której mowa ma charakter odszkodowawczy, zatem taki też charakter ma mieć roszczenie dochodzone na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2007 roku, III CZP 118/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 136). Wymagalność tego roszczenia należy oceniać stosownie do treści art. 455 k.c., co determinuje ustalenie daty początkowej odsetek za opóźnienie w spełnieniu zobowiązania (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 4 kwietnia 2014 roku, I ACa 852/13). Nie wypełnia tego zasądzenie odsetek od należności zasądzonych zaskarżonym wyrokiem, co ma jednak znaczenie wyłącznie w stosunku do pozwanego A. O. (nie zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 378 § 2 k.p.c.).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji przeprowadzić winien postępowanie dowodowe w kierunku przedstawionym wyżej i stosownie do jego wyników, przy ewentualności dopuszczalnych prawem innych jeszcze niezbędnych czynności w sprawie, dokona ponownej oceny roszczenia powódki z uwzględnieniem merytorycznych twierdzeń pozwanego.

Zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. Sądowi I instancji pozostawiono rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Leon Miroszewski Halina Zarzeczna Agnieszka Sołtyka